

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Kis-Mester utca 1382.</p>
--	---	--

A protestáns olvasó közönséghez szives tudomásul!

A „Zsinati Tudósító“ tehát együttes szerkesztésünk alatt fog megjelenni, előfizetéseket is elfogadunk, de elegendő ha csak megrendelések történnek, utólagosan kérvén majd a költségek megtérítését, még pedig figyelembe véve azt, hogy e vállalatnál a gyorsírókat díjazni kell s még a nyomtatás is több költségbe fog kerülni, a mennyiben éjjeli munka is igényeltetik, félív után 5 krt vettünk számításba. Ezen ár azonban ha a pártolás az olvasóközönség részéről teljes mérvben nyilvánul, alább is szállítható lesz.

Ezen lap tisztelt előfizetőinek a „Zsinati Tudósító“-t küldeni fogjuk, kivéven, ha valaki határozottan kijelenti, hogy azt nem szükségesli.

A lap tartalmát illetőleg annyit ígérünk, hogy az közös megállapodás folytán a zsinati tárgyalásokat hozza lehető tárgyilagosan, de val mint a fontosabb tárgyakról saját nézeteinket is elfogjuk mondani külön czikk alakjában, ugy más egyéni nyilatkozatok elől sem leend elzárva lapunk.

Közölni fog a lap továbbá zsinati apró híreket és hozza a nevezetesebb tárgyakban mondott beszédeket; szóval mindent elfogunk követni, hogy a lap élénksége és tartalmassága által, közönségünk meglegedését kiérdemeljük.

A közönség pártfogó támogatását kérjük lapunk számára, annyival is inkább, mert törekvésünk oda irányul, hogy nem csak a jelen, de a jövőre nézve a történetírás számára is használ-

ható adattár legyen lapunk, melyet megrendelve az egyházak is szívesen foghatnak megőrizni irattáraikban az utókornak.

A lap azon alakban mint a konventi nyomtatványok fog megjelenni.

Kelt Debreczenben, 1881. október 15.

A „Debreczeni Protestáns Lap“ szerkesztői és Dömény József szerkesztőtárs.

Egy régi vitás kérdés.

Ismét van tehát egy középiskolai törvényjavaslat az országgyűlés előtt s ez alkalommal talán még törvény is lesz belőle, ha ugyan bizni lehet a közoktatási miniszter ur erélyes nyilatkozataiban. — Elődeitől lényegesen különbözik a javaslat és pedig — ha ugyan fel tudják hitfeleink használni a kínálkozó alkalmat s nem várják szent resignatióval „dum defluat amnis“, a protestánsoknak határozott előnyére.

A hosszas és elkeseredett harcot, mely azon kérdés felett vivatott, illeti-e a felekezeteket a tanárképzés és képesítés joga, s még azon esetben is, ha saját magok számára megengedtetik nekik a tanárképzés és képesítés egyenlő érvényességü-e ez az állam által adott képesítéssel? a törvényjavaslat határozottan a protestáns felfogás értelmében dönti el. „A hitfelekezetek is jogositva vannak középiskolai tanárok kiképzéséről és képesítéséről gondoskodni.“ (67. §.) Kellőképen berendezett tanárképző-intézeteikben középiskolai tanárképesítő bizottságokat alakíthatnak.“ (69. §.) Ha a kitűzött feltételeknek eleget tesznek, a tőlük nyert „tanárképesítő oklevelek az államiak érvényével birnak s az így képesített tanárok ugy az állam rendelkezése és közvetlen vezetése alatti, mint a többi középiskolákban akadálytalanul alkalmazhatók.“ Sőt még akkor is, ha a hitfelekezetek tanárképzése és képesítés módja nem felel meg a kiszabott feltételeknek

az általok saját körükben képesített tanárok saját hitfelekezeti középiskoláikban alkalmazhatók. (70. §.) Valljuk meg, hogy előzékenység dolgában bajos lett volna már tovább menni a hitfelekezeti autonómiával szemben. S engem — megvallom — nem hogy megörvendeztetne ez a tulságos előzékenység, hanem ellenkezőleg saját jövődönk felől aggódni készlet.

Hányszor ki volt mutatva, mennyire szükséges valamelyik ref. főiskolánál a bölcséleti szak berendezése, mennyire attól függ, ha más, még talán fontosabb szempontokat mellőzünk is — iskoláink prot. szellemének épségben fenmaradása. S mit tettünk mégis e tekintetben? Nem egy egyházkerületünk csaknem kereken megtagadta a támogatást, a másik — mikor első sorban anyagi áldozathozatalról lehetett csak szó, szívesen biztosított erkölcsi támogatásáról, úgy hogy ma ott áll a dolog, hogy ha csak az összejövendő zsinat nem talál szülni valami üdvöst, komoly ember nem beszélhet komolyan egy magyar prot. főiskolának a közel jövőben leendő létrejöveteléről. — Megfogja-e törni autonomikus jogainknak az állam által elismertetése a közönyt? felnyitja-e önnön életérdekeink tiszta látására szemünket? vagy marad áldozatkészségünk továbbra is inkább gondolat mint valóság, mi pedig maradunk jogaink megnyerésének tudatában szunynyadva csendesen, nem véve észre, hogy ha mellettünk rohanva vágtat előre a világfejlődés, nem kell visszafelé mennünk, csak ép megállanunk vagy szép csendesen balagnunk, hogy elmaradjunk.

A jelenlegi állapotokra tekintve, midőn költünk sok kevésbé szükségesre, míg a legszükségesebbek sokszor fedezetlen maradnak; látva azt a nem érdeklődést, mely visszariadva a nem is tulságos anyagi áldozattól kockára teszi a legfontosabb iskolai érdekeit: kérdés támad bennem, nem kizárólag más felekezetek számára szereztük-e meg a jogot, fogjuk-e azt magunk is használni, vagy pedig megelégedve a záradékban nyújtott szabadsággal, mutato nomine fentartjuk a jelenlegi állapotokat, hogy apródonkint csakugyan igazzá váljék elleneink szokszor hangoztatott vádja, mely szerint a prot. tanártestület hátrább áll tudományos képzettség tekintetében a többinél? Míg szent lelkesedéssel buzgunk valamennyi jogakadémiánk fentartása mellett, míg féltve őrizzük jogaink legcsekélyebbikét, tudunk-e hát áldozni egy főiskolára is, tudjuk-e felhasználni a megnyert jogot, vagy e felől már megnyugodva, szellemünk új vitás pontok keresésére tér, hogy annak védelmére fordítsa erejét és munkáját; miveletlen hagyjuk a birtokunkban levő földet, csak hogy elég erőnk legyen a határ sértések erélyes visszautasítására?

Aggódok és félek! Adja Isten, hogy aggodalmam és félelmem teljesen alaptalan legyen s prot. egyházunk

kivülről is tiszteletet követelve jogai iránt, a meglevőket teljes erővel használja önnön magának benső fejlesztésére, minél értékesebbé tételére.

B.

Az országos egyházi segélyalap tervezetéről

Még mielőtt az egyes egyházkerületek tárgyalták volna az országos segélyalap tervezetét, eszmecsere indult meg a felett: „valjon a tervezet megfelel-e a czélnek, valjon elérjük-e vele azt, miután évek óta oly sok hang epedve emelkedett fel s hangzott el néha viszhang nélkül.“ — Akik a nyilvánosság terén hozzá szóltak a dologhoz — természetesen más-más szempontból — úgy találták, hogy a tervezet nem felel meg egészen a czélnek, nem csak, de voltak, kik óva figyelmeztettek arra is, hogy a tervezet nem hogy könnyitene egyházunkon, de újabb teherrel szaporítja az eddig is már-már elviselhetlenné vált terheket. — Általánoson figyelmen kívül hagyták a segélyalap tervezettel kapcsolatba hozott lelkészi özvegy-árva alap tervezetét, mintha ezt a dolgot vitatni sem kellene, mintha ez nem oly közvetlenül érdekelné egyházi helyzetünket. — Tiszántuli egyházkerületünk azonban e tekintetben is nyilatkozott kimondván, hogy a tervezet életbe léptetését a jelenviszonyok között nem látja lehetőnek. — Ezzel el volna részünkről döntve a dolog, sőt el volna az országos segélyalap tervezetre nézve is, mert egyh. kerületünk kimondta erre nézve hogy úgy amint van el nem fogadja, teljes átdolgozását óhajtja stb.

Ugy látszik tehát, hogy e dologhoz hozzászólni innen a tiszántulról ma már tuhaladott álláspont! — De elgondolva azt, hogy egyházkerületünk még nem a z s i n a t, s tekintve azt, hogy a Celder M. „Figyelője“, az egyházmegyei e tárgy véleményezéseket összegezõ egyházkerületi bizottság jelentését közölvön, abban egyes egyházmegyékrõl valótlanságot is állit: nem állhattam meg, hogy a dolgot ne szellõztessem kissé, és egy egyházmegyei véleményt is ne közöljek melybõl világos lészen, hogy azaz egyházmegye a segély alap tervezetét nem vetette el, mint azt az egyh. kerületi bizottság jelentette.

A kérdéses egyházmegye, melyrõl az mondatott hogy a segélyalap tervezetét elvetette: az Alsó-szabolcs hajdukerületi. — Ez egyházmegye Földesen ezen év junius 8-án tartott gyûlésében egy bizottságnak adta ki az országos reform. segélyalap tervezetét véleményezés végett. — E bizottság tisztában lévén mind a segélyalap, mind a vele kapcsolatba hozott lelkészi özvegy-árva alap czéljával, legelõször is a felett óhajtott megállapodni: valjon e két dolog egy kalap alá vonható-e, vagyis egyik mint másik megoldható-e ugyanazon elvek. (t. i. a centralizáció) szerint?

A bizottság azon nézetben volt, hogy némely dolgokra nézve az erõk tömörítése határozottan elõnyös, másokra nézve ha nem is romboló, de mindenesetre bénító hatással van az. — Oly ügyet tehát, melyet a centralizatio csak erõsebbé tehet, olyan ügygyel, melyre az csak bénító hatást gyakorolhat összefoglalni, azonos eljárással létesíteni nem lehet. — Jól megfontolva a dolgot bárki is úgy találhatja,

hogy azon tervezetre, mely az országos segélyalapot s az özvegy-árva alapot azonos elvek szerint akarja létesíteni: ama fentebbi állítás teljesen alkalmazható.

Ugyanis: minél több erős tag tömörül az országos segély-alap megteremtése érdekében: az erő annál inkább kifejt-hető, a cél annál inkább elérhető, mert annál több oly tagja, lesz mely csak segít anélkül, hogy a viszont segítséget igénybe venni; de minél több tag áll össze az országos lelkészi özvegy-árva alap létesítése céljából: annál több tag fogja azt igénybe venni s a szövetségés nagyságával nem csak hogy nem lesz arányban, de sőt fog az egyesek előnye.

Ha számokban is megteesszük az összehasonlítást, még világosabbá lesz a dolog. — A 2 millió magyar prot. két ezer egyházának csak $\frac{1}{10}$ -ed része ha fogja a tervezet szerint igénybe venni a segélyalapot; a befizetéssel azonban — 1-2-3 krral lélekszám szerint — már amint megállapítatik, hozzájárul a segélyalaphoz az a $\frac{9}{10}$ -ed rész is, mely a segélyre igényt nem formál. — Debreczen, Vásárhely, Tur, Szentés, Békés, Bősörmény, Nánás, Szoboszló, Karczag, Kecskemét, Körös, Halas, Pest, Miskolcz, Kolozsvár stb. mely helyeken több mint két száz ezer prot. lélek lakik s mely helyek a tervezet szerint 20 egyházban emelnék fel a 300 frtos papi fizetést 600 frtos fizetésre, (egy éven át 3 krajczárjával 6000 frtot fizetvén) bizonyára csak a legnagyobb inség vagy rendkívüli elemi csapás idején fordulnának a segélyalaphoz.

Ellenkezőleg áll a dolog az özvegy-árva alapra nézve. — Két ezer lelképásztor fogná megalapítani, de ugyancsak kétezer család fogná igénybe is venni, s hogy belőle ne csak alamizsna jusson egy-egy özvegy-árva családnak, hanem tisztességes segély (évenként legalább 2—3 száz forint) erre nézve oly roppant alappal kellene rendelkeznie, mely legalább 80—110 ezer forintot jövedelmezzen évenként.

A centralization kívül ellene szól tehát e tervezetnek az is, hogy a kitüzött célt, azt t. i. hogy az özvegy-árva családok ne alamizsnát, hanem tisztességes segélyt kapjanak, — általa elérni nem fogjuk. — És ha tekintetbe vesszük azt, hogy ma már minden egyes egyházmegyében a legszebb mozgalom indult meg a gyámintézetek dolgában, úgy hogy bátran elmondhatni, miszerint az utolsó tíz év alatt többen emelkedtek azok, mint az előző husz s harmincz év alatt: egyáltalában nem is látjuk át, hogy mire való lenne most megint egy oly alapot állítani elő, mely a létezők mellett s azok be nem szüntetésével — némelyikhez képest csak alamizsnát juttatna az özvegy-árva családoknak? — Mert nézzük meg csak az egyes gyámintézeteket. — Ott hol a lelkészek saját jól felfogott érdekükben nem riadtak vissza attól, hogy első sorban önmagukat jól megadóztassák: ott ma már oly állapotban van a gyámintézet, hogy az özvegy-árva családoknak szebb segélyt nyújt, mint némely lelkészi állomás jövedelme! — De ezek aztán nem két forintos, hanem 45, 40, 30, 20 stb. frtos befizetés után érték el ezt a célt*)

*) Hivatkozhatunk a debreczeni egyházmegye papi gyámintézetére, mely a kitett tagsági díjakkal 6—7 év alatt, bár ez alatt is szép segélyt nyújtott már: több mint 10 ezer frt tőkét szerzett. — Hivatkozhatunk az alsószabolcsi egyházmegye gyámintézetére

Ha ez országos tervezetet átolvassuk, arra nézve, hogy az özvegy-árva családoknak tisztességes segélyt remélhesünk tőle: a biztosítékot egyetlen pontjában sem találjuk fel. — Számot vetve jövedelmével s a segélyezendőekkel végeredményül az jön ki, hogy a legkedvezőbb esetben is csak 35—40 forint fog jutni abból egy 6 tagból álló családnak. — Ez nem segély, ez csak alamizsna. Az országos tervezettől, előindokolását olvasva azt vártuk volna, hogy az özvegyeket árvákat felmenti az aggasztó jövő nyomásától s nem alamizsnát hanem valódi segélyt fog biztosítani. — De ezt a tervezettől nem várhatjuk. — Mert a két forintos befizetések után remélhető 4000 frttól; a segélyegylet remélhető 2—3000 frt 5% -ából, az egyházkerületek által talán összerakandó 100 ezer forint kamataiból — évenként a legjobb esetben is csak 10—12 ezer forintra menő jövedelem, a 2000 lelkész család után előállható 300—350 segélyezendő családnak a fentebb jelzett összegű alamizsnánál többet nem juttathat*)

Ellene van hát az országos lelkészi özvegy-árva alap létesítésének, kisszerű volta is; az erőket forgácsolja csak mert a lelkészek érdeke a már létező gyámoldák fentartását igényli. — De ellene van a kezelés költségesebb volta is, s ellene van az is, hogy a dolgok intézése a résztvevőtől nagyon távol vezetettvén, ez az ügy iránti buzgóságot nem erősíti, csak lankasztaná. — Mig az egyes vidéki gyámoldáknak megvan az az előnyük, hogy kezelésük kevésbe kerül, tőkájének áldásaiban nem egy központ, de több vidék részesül, a tagok az intézmény vezetésére közvetlen befolyást gyakorolhatván, ez ügy buzgóságukra is emelőleg hat: addig ezen előnyök az országos intézetnél mind elesnek, elő nem fordulhatnak.

Ez indokok alapján a bizottság az országos tervezet életbe léptetését nem ajánlá.

A segélyalap tervezetéről a következőket mondotta:

„Ami már az országos segély-alap tervezetét illeti, arra mindjárt az első pontokban elmondottuk véleményünket. — Illő, helyes, hogy az erős a gyengébbet segítse. — Az ut is, mód is, mely a cél elérésére tervbe vétetett, célhoz vezető.

Mi ugyan szerettük volna, ha a tervezet előzetes indokolásában — bennünket biztosan tájékoztató számadatokkal is találkozunk azon szükséglet felől, melynek fedezésére a segély alap létesül; mert ama számadatok nélkül egyáltalában nem tájékozhatjuk magunkat afelől: vajon a tervező bizottság nem keveset, vagy nem sokat vett-e fel, vajon a szükségletek fedezésére helyes s elégséges leendő az, mit jövedelmi forrásokul megnevez.

Tudjuk hogy a tervezet sok tétele változáson megy még keresztül mielőtt a végrehajtás stadiumába ér. — Egyes pontjaira épen azért nem teszünk külön megjegyzést; azt

is, mely 5 évvel ezelőtt a 4, 3, 2, 1 frtos befizetéseket 20, (28), 15, 15 stb. forintra emelvén, ez öt év alatt 8 ezer forint tőkáját megkészszerézé.

*) Nézetünk szerint 2000 lelkész család után évenként legalább 300—350 segélyezendő áll elő. — Öszvesen a t. i. egyh. kerület egyházmegyében a segélyezendőket úgy találták, hogy az az állomások 5-öd, vagy 6-odának felel meg. — Átlag is állani kell ennek, mert a lelkészi életkort a 25, 30 éven, tehát a fél-emberkoron kell kezdeni.

azonban nem tehetjük, hogy aggodalmunkat ne fejezzük ki afelett, miszerint a tervezet nagy adót róv az egyes egyházakra.

(Folyt. köv.)

Utóhangok a lelkészválasztási szabályok tárgyában.

A közelebb összeülendő ref. egyházi zsinatnak egyik legfontosabb törvényalkotása leend a „lelkészválasztási szabályok.“ Ennek jól átgondolt helyes megoldásától függ nem csak a lelkészek jogosult panaszának megszüntetése, s a lelkészi kar azon örvendetes szellemi és erkölcsi ereje, mely magas hivatása sikeres betöltésére mulhatlanul megkívántatik, — hanem kiválóan a ref. anyaszentegyház jövője, hitélete és virágzása, — sőt távolabb tekintve maga a magyar nemzet létérdeke, élete és fenmaradása is.

Nagy szót mondtam ki: kell hogy indokoljam.

Mint egykor a zsidó népnek — nekünk is jeleket mutat az Ur! borus előjeleket, melyek sejtetni engedik velünk, sőt ösztönszerűleg is érezzük, hogy magyar nemzetünknek a létfenntartás élet-halál harczát előbb-később meg kell küzdeni! — Mi van rólunk a végzetek könyvébe írva? nem tudhatjuk, a történelem nem sok jóval biztat, de azért a nemzeti közérő, lelkesülés, egyesítés és összetartás mellett csodákat mivelhet. Lehet, hogy megszégyenítjük elleneinket: de az is lehető, hogy — mint Lengyelország — elbukunk a legszentebb ügy csatájában! — De bármi eshetőségek között is, míg egy ref. pap és egyház lesz, állani és élni fog a magyar nemzet, nyelv és nemzetiség, melynek melegágyából idő multával is — ha Isten úgy akarja s idejét elhozza — mint Phoenix hamvaiból — új és dicső életre kelhet a szent halott. — A magyar ref. papság van hivatva, hogy a bekövetkehető veszedelem idején gondja alá vegye s megőrizze a magyar nemzet életmelegét, hogy a megtört szívet kiépitse a csüggettség aléltságából s üde frissesség s fokozott erőben tartsa fen a haza és nemzet újra alkotásának nagy munkájára!

Midőn pedig így hozom előtérbe a szerény és egyszerű magyar ref. papságot a magyar nemzet élete fenmaradásának hivatásszerű magasztos munkájában: távol van tőlem, hogy más hitfelekezetű papság hazafias érzületét kicsinyeljem vagy kétségbe vonjam. Jól tudom én, hogy ezeknek is meg vannak, meg lesznek mindig hazafias érdemei: de közreműködésök a nagy célra nem lehet általános, csakis részleges, a nemzetiségi aspirációkhoz képest egyéni gondolkodás és érzelemtől függő, tehát magán jellegű: míg a magyar ref. papság egyházával egy tömör egésznek képez, mert ez minden ízében magyar, — népe egészben a magyarság magvát képezi — nyelve, nemzeti szokása, papsága, ritusa — isteni szolgálata mind magyar, s ennek közszelleme a lelkipásztor. Kiválóan ez van tehát hivatva, hogy legyen veszély idején védvára az üldözött nemzeti életnek, hova a sebzett oroszán mint legbiztosabb helyre bevonuljon, hogy ott ápolást, gyógyulást és ujult erőt nyerjen a fenmaradásra.

Ezen magasztos hivatásának azonban csak úgy felelhet meg sikeresen a magyar ref. papság, ha az szellemileg a

kellő miveltség, erkölcsileg az önérték és jellemesség magaslatán áll, ha senkitől nem függ mástól mint az erkölcsi törvényektől, mindezt pedig a lelkészválasztási szabályok helyes iránya és alkotása biztosíthatják neki; ha nem lesz előtte mesterségesen és törvény által bezárva, sőt biztosítva a promóció útja, ha nem vétetik el tőle az önképzési kedv és mód, ha hivatalba juthatására nem kényszerítetik alacsony hizelgés, népkegyvadászat és erkölcstelen viták felhasználására, — s e szerint már hivatalba állása kezdetén nem törpíti le magát s nem teszi függővé s a tiszteletre nem méltóvá azon nép előtt, melynek kegyét előbb — talán erkölcstelen eszközök alkalmazásával is emendikálta, — szóval, ha a magyar ref. papság igazán és betű szerint tiszteletes lesz.

Igy fogta fel s így érezte át a n. károlyi ref. egyházmegye a lelkészválasztási szabályok fontosságát úgy a haza és nemzet, mint az anyaszentegyház létérdekében, midőn az 1865-dik évi márczius 14. stb. N. Károlyban tartott képviselői közgyűlése 47. sz. a. hozott határozata alapján az újabb lelkészválasztási szabályok ellen támadt súlyos aggodalmát, s azoknak úgy az anyaszentegyház mint a nemzet jövőjére romlást hozó káros hatását az alább olvasható feliratban a főtiszt. egyházkerületi gyűlésre fölterjesztette.

(Folyt. köv.)

Válasz x-ω. urnak a népiskola-tanítók zsinati kérvénye tárgyában.*)

„Sine ira et studio.“

A magyarországi ref. népisk. tanítók budapesti gyűlésén, bár nem folytonosan, de jelen voltam; legyen szabad tehát x-ω. urnak e lap 26. és következő számjaiban megjelent s több helyen éles hangú közleményére — mint jelzettem — nézetemet sine ira et studio röviden elsorolni.

Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy azon pontoza-

*) Csak azért közöljük e cikket, mert nem akarunk alkalmat adni cikkíróknak s a néptanítói testület túlzékenységének arra, hogy a nem közlés ismét elnyomatás és meg nem hallgatás miatti panaszokra szolgáljon okul. — E cikknek hangja ugyanis több helyen olyan, a melyet, protestáns egyházunk kebelében a tanítónak a lelkipásztorhoz való történelmileg kifejtett és a protestantismus, de meg a dolog természetéből folyó viszonyát tekintve sem helyeselhetni s a mely legfőlebb azon esetben volna jogosult, ha a lelkészi kar a tanítói állás megalázása és tönkretételére törne. Az az önérték, mely cikkíróval azt mondatja, hogy a tanítótestület nem tartja magára nézve terhesnek a felügyeletet, még ha lelkészek gyakorolják is azt, az az alaptalan tetszelgés, mellyel a lelkészt és tanítót összehasonlítva, a lelkészek munkásságának eredményét a mindinkább terjedő vallási közönyösségben, a tanítói karét pedig a terjedő országos népműveltségben tünteti fel, az ilyenfélek nem protestáns tanítóhoz illenek, hanem illenek az olyau állami néptanítóhoz, ki elég hiszékeny magának minden más állások felett országos fontosságot tulajdonítani, és ki szó szerint elhiszi azt is, hogy a francziákat német iskolamesterek verték meg. — Protestáns lelkész, tanár és tanító egyiránt szolgálja és előmozdítója tartozik lenni a protestantismus céljainak és mindenik az egyház felügyelete alatt áll. Mind három állásnak mind erkölcsileg mind anyagilag emelése protestáns egyházunkban egyiránt szükséges és kívánatos, de azt bölcsességgel és szeretettel, nem pedig petitiókkal és nyughatatlan panaszkodásokkal lehet eszközölni. Szerk.

tokat, melyek Budapesten el lettek fogadva, a jelen voltak úgy tették magokévé, hogy azok „kérelem,” nem pedig kívánság alakjában terjesztessenek a zsinat elé; ennél fogva határozottan áll az, miszerint vagy a betérjesztés nem történt ilyen szellemben és alakban, vagy a czikkező nem akarta saját nevének megnevezni. Ha az előbbi eset áll, akkor az illetők hűtlenül és nem helyesen jártak el megbízatásukban, az utóbbi esetben pedig czikkező akarja az ügyet nem valódi színben feltüntetni, mi jóakarátát illetőleg gyanura ad okot, mert kérni, kérelmezni még az általa több tekintetben megnótált tanítótestületnek is jogában és szabadságában áll.

Azon alaptalan vádjára az illetőnek, miszerint „a paedagogiailag képzett tanítói kar terhesnek tartja magára nézve a paedagogiailag szakavatatlan lelkészek felügyeletét,” — legyen szabad megjegyezni, hogy a tanítótestület nem olyan elfogult, miszerint a felügyeletet magára nézve terhesnek tartaná, még ha lelkészek gyakorolják is azt; a tanítótestület eléggé tudatában van annak, hogy mindenféle hivatalos állásnak van felügyelője, van ellenőrzője, — ha más nem, — a közvélemény; de míg egy részről mindig kényelmesebb felügyelőnek lenni, más részről fájlalni szokta azt, ha a felügyelő lelkészt bírálatában és jelentésében a tanítót illetőleg olyan indulat vezérli, melyet czikkiró közleményében minden tanító sajnosan tapasztalhat.

Összehasonlítva czikkiró ur „az akadémiát végzett, neveléstant, bölcsészetet tanult, bővebb nyelvi, történelmi s általában magasabb társadalmi ismeretekkel bíró lelkészt a a legjobb esetben 4—6. gymn. osztályt, három évi tanítóképzési folyamat járt” tanítóval. Nem tartozom azok közé, kik úgy egyeseket, mint testületeket azon állásban mérlegelnek, mit érdem szerint vagy a nélkül elfoglalnak, hanem tartozom azok közé, kik úgy egyeseket mint testületeket azon eredmény szerint méltányolnak, a mennyiben magokat értékesíteni tudják; és mert mint tanító provokálva vagyok, legyen szabad czikkiró urnak figyelmébe ajánlani két dolgot, az egyik a hova tovább terjedő vallásos közönyösség, a másik a mindinkább széles alapot vevő országos népműveltség. Talán tagadni sem lehet, hogy emebben magna pars fuit „a fele részben szakavatottság helyett egy nagy adag inertióval s még annyi tudatlansággal rendelkező, kötelességének öntudatos teljesítésére sürgetve biztatott” tanítói karnak; amazt pedig az akadémiái s általában magasabb társadalmi ismeretekkel bíró lelkészi kar alig képes ellen-súlyozni és szűkebb térre szorítani. Nem áll czikkiró urnak azon állítása sem, hogy „a világi elem legnagyobb része bizonyos érdekből — már t. i. magán érdekből — szokta a tanügyet pártfogolni,” legalább ha számba vesszük iskoláink keletkezését, fenállását és maradhatását, az igazság súlyos megsértése nélkül mi protestánsok ilyet nem mondhatunk s el nem fogadhatunk.

Különben sajnálom, hogy a kérvény indokolásának szövegét nem ismerem, azt azonban határozottan és ismételtelen állítom, hogy a budapesti gyűlésen közösen megállapított elv volt az, miszerint a kérelem indokolása tiszteletteljes hangú legyen, szigorú mellőzésével mindennek, mi sértő lehetne; s köztünk a legkisebb hitű is reményelt annyit, hogy ha a zsinat kellő érveléssel megnyírbálja is a kérelem tárgyát: nem fog találkozni, ki mint α—ω. ur, álar-

czot téve fel, dorongot emeljen az egész tanító testület ellen, kiméletlenül és lenézőleg.

De áttérek az egyes pontokra.

Czikkiró az első pontot olyannak tartja, „mit törvénybe igtatni nem lehet, mert a nagyobb egyházak lelkészei, bármint óhajtanak is, nincsenek olyan helyzetben, hogy a confirmándusokat oktassák. — Nincs idejük!” A kisebb egyházakban, hol a lelkészeknek úgy szólván csak a vasárnapra kell elkészülni, ez az egyetlen egy érv is elesik; nagyobb egyházakban pedig, hol egy lelkészeknek 4—6 ezer lélek ügyeivel kell foglalkozni, nincs rá eset, hogy a tanítóknak vagy a tanítóknak, kik káplánt nem tartanak, 70 - 80 vagy több növendékkel ne kelljen foglalkozni nap—nap után s felelősség terhe mellett. Nem tartom tehát czélszerűnek, hogy a tanítóknak különben is elég terhes és fáradságos munkája minden alapos ok nélkül szaporitva legyen, annyival inkább, mert gyakran van rá eset, hogy a confirmálandók csekély készütsége miatt a tanítót ugyanazon lelkész róttá és rovatta meg, kinek ezen dolog kívánatosabb elvégzése épen hivatalos tiszte lett volna. És mert vallásunk és egyháziasságunk érdeke egyenesen azt követelik, hogy ez oktatás a lelképásztorra bizassék, nem lehet egy lelkésznek azon kifogással élnie, hogy egy jelentékeny egyházas cselekmény kívánatos eszközésére nincs ideje; s nem lehet czikkiró urnak úgy nyilatkozni, hogy az e tárgyban emelt kérelem, még ha tanítóktól származott is az, törvénybe ne igtassék. — A mi azt illeti, hogy a kérelem teljesítése által a tanító tekintélye csorbát szenved az egyházban, — arra nézve legyen szabad megjegyezni, miszerint a tanítótestület tudja azt, hogy tekintélye — ha már ilyesmiről lehet szólni — mit ér fel és le egyiránt; s tisztában van azzal is, hogy tekintélyét majd idővel, ha nem a §§. és egyik vagy másik tantárgy tanítása, de az alapos készütség, munkaszeretet s más ilyesmit megfogják hozni, még ha nem mindenki óhajtja is.

A harmadik pontra tett észrevételek szerintem is igazak, de itt is sajnosan lehet tapasztalni, hogy irmodora gunyos és kihívó, mit egy magasabb társadalmi ismeretekkel bíró és így művelt egyén mellőzhetett volna.

A 4—9. pontokra tett megjegyzések hasonlóul helyesek; de a tanítótestület maga is tudja, hogy azok nagy részben olyanok, miket csak elvileg lehet kimondani és megállapítani s idő kell hozzá, míg azok érvényesülést nyernek. Vannak azonban köztök olyanok, melyek zsinati elhatározás folytán már ma is érvényesíthetők és érvényesítendőek volnának; p. a tanítók gyakori változtatása minden alapos ok nélkül, az ugynevezett helyosztó gyűlések beszüntetése, mely több helyen a tanítói állást mélyen lealázó s a jobbak érzületét keserűen sértő cseléd vásárra alacsonyul; ilyen a 9. pont, melynek figyelembe vétele által úgy a zsinat, mint az ezen ügyet támogató egyházi és világi képviselő urak az összes hazai ref. tanítók háláját méltán érdemelnék ki. Különben is ezen segélyezés csak bizonyos ideig vétetnék igénybe s nem mondhatnák, kik azért sóhajtanak, hogy úgy az államnak, mint az egyháznak elfelejtett mostoha gyermekei.

(Folyt. köv.)

Az ágostai evang. testvéregyház egyetemes közgyűlése Budapesten október 15—19.

E hó 18-án tartotta az ág. evang. testvéregyház évi egyetemes közgyűlését, melynek nevezetesebb tárgyai voltak elsöben is egyetemes felügyelő b. Radvánszky Antal évi áttekintése az ev. egyház egyházi és iskolai beléletéről, melyet örvendetesnek mond. Előadja továbbá, hogy király ö Felsege az egyetemes ev. gyámintézetnek 1000 frtot adományozott, a mi legmélyebb hálával igtattatik jegyzökönyvbe.

A gyűlésnek legnevezetesebb, legközérdekűbb mozzanata azonban kétségtelen azon sérelmek feletti vita és határozat volt, a mely sérelmek legújabb időben ismételve előfordultak, a kath. klérusnak némi részben a kultus-ministerium által is támogatott, ismeretes jogtalan követelése miatt. Különös ingerültséget keltett a kultus-minister f. é. junius 19-én kiadott azon intézkedése, mely szerint inczédi ág. hitv. ev. lakos Zarka Imre és társai köteleztetnek telkeiktől, melyek az előtt róm. kath. kezekben voltak, a róm. kath. papnak papi illetményt fizetni. — Felolvastatott a dunáninnyi evang. egyházkerület legközelebbi gyűlésének 15-ik jegyzökönyvi pontja is, melyből az tűnik ki, hogy a ministeri rendeletek által felbátorítatva, a trencsényi r. kath. papság egész tömeges hadjáratot indit a szegény prot. hívek ellen, s követeléseit 25 évre visszafelé kiterjesztve, a gyűléseket koldusbotra juttatja. Egyszersmind a dunáninnyi egyházkerület, minthogy nemcsak a testvérkerületek, hanem a hely. hitv. testvérekezet hívei is hasonló törvényellenes támadásoknak vannak kitéve, felhivja az egyetemes gyűlést, hogy ugy maga, mint a testvér hely. hitv. felekezettel egyesülve ragadjon meg minden törvényes eszközt, hogy e fenyegető támadás közös erővel vettessék vissza.

Keserű vita után, melyben a minister egyenesen vádatot, hogy eljárása ultramontán irányu és törvénytelen, Péchy Tamás következő indítványa fogadtatott el: A n. mélt. vallás és közokt. minister urnak. A róm. kath. papoknak evang. hívek által kiszolgáltatandó ágybér ügyében hozott intézkedés, ellenkezvén a vallásfelekezetek tagjainak természetes jogaival, ellenkezvén az 1790—1. t. cikk és az 1848. XX-ik t. cikk szavával és szellemével; de ellenkezvén Magyarország biráinak, közigazgatási hatóságainak, sőt magának az e végzést aláirt minister urnak több rendbeli hasonló ügyekben hozott határozataival, az egyetemes gyűlés mély megdöbbenésének ad jegyzökönyvileg kifejezést és elhatározza, hogy az ügynek törvényeink szerinti elintézésére a ministerelnök utján az összministeriumot akként kéri fel, hogy ha ez teljesen megnyugtató megoldásra és elintéztetésre nem vezetne, akkor sérelmét kérvényileg fogja az országgyűléshez benyújtani, s felkéri az egyetem n. méltóságú felügyelőjét, hogy e kérvényt szerkesztve, benyújtása iránt intézkedjék, egyszersmind keresse meg testvér hely. hitv. egyháztestvéreinket, hogy ezen mindkét prot. egyházat egyiránt sértő és fenyegető törvénytelenség elhárítására hasonló lépést tenni sziveskedjék.

Ez indítvány még azon módosítással fogadtatott el, hogy kéressék a ministerium, hogy az elmarasztaló, folyamatban levő ítéletek beszüntetését minél előbb rendelje el.

Nekrológ.

Folyó évi október hó 2-ik napján kísértük az örök nyugalom helyére a nagylétai reform. egyháznak 48 éven át közkedveltségü lelkipásztorát, — az ér- és berettyó melléki ref. egyházmegyének nyugalomra lépett esperestjét, — a valódi emberbarátot, — a nemes jellemű férfit, — a sokat szenvedett halandót: néhai boldog emlékezetű Szücs Károlyt.

Az elhunyt sok érdemű férfiú, bár nem tartozott azok közé, kik maguknak országra szóló hirnevet igyekeznek keresni, — mit pedig kitünő tudományosságánál s képzettségénél fogva könnyen megszerezhetett volna, — de szerény zajtalan munkálkodása, fáradhatatlan szorgalma s buzgósága által maradandó nevet, emléket biztosított magának s hagyott hátra azon körben, a melyben élt és munkálkodott.*) Szenteljük mi is e sorokat nevének s emlékezzünk meg arról, ki míg élt, a közjóért világolt.

Szücs Károly született 1804. november 30-án Tiszsa-Derzsen, hol atyja István, predikátor volt. A korán fejlődő gyermeknek pár évig helyben, a községi iskolában taníttatása után, oktatása előbb a nagy-kun madarasi akkor virágzó fiiskolában, — majd a pápai ref. főiskolában történt; mignem az 1819-ik évben szüleinek, de magának is kívánatához képest a debreczeni ref. főiskolába vitetvén: itt az akkor ugynevezett veteranus rhetorok klassisába iratkozott; hol akkori kedves tanítójának néhai esp. Daróczi Mihálynak kiváló figyelmét annyira magára vonta, hogy már az első félévben 87 tanuló társa között másodiknak lett kitüntetve. A következő évben a felsőbb tudományok hallgatására menvén, nagyhirű s nagyérdemű tanárainak közkedvességét s szeretetét elannyira kiérdemelte ugy fedhetlen magaviselete, mint kitartó szorgalma által, hogy mihelyt a 6 évi tanfolyam végeztével, az esküdt deáki vizsgát letette: azonnal főiskolai könyvtárnokká, — s előbb a veteranus szintaxisták, majd a veteranus rhetorok köztanítójává azontul az első éves deákok lektorává, — e hivatalának végeztével főiskolai kontraskribává és szeniorrá választatott.

Iskolai pályáját mindenek közmegelegedésére végezve: külföldi iskolák látogatására indult, s az 1830-ik évben a göttingai egyetemen töltött teljes egy évet. Ennek végeztével több külföldi egyetemet rövid ideig meglátogatván, szép vágyakkal s reményekkel telve hazájába vissza indult, hogy szerzett dus tapasztalatit, a lelkipásztori magasztos pályán érvényesítse. Igen, mert lelke vágya egyedül e pályára von-

A negyvenes években, egy igen nagy figyelemre méltó mozgalom indult meg a tiszántuli ref. egyházkerületben, t. i. czélba lett véve, hogy a népiskolák és gymnasiumi osztályok számára megállapított tanterv és elvek nyomán kézikönyvek készíttessenek. — Fel lettek hiva ilyeneknek szerkesztésére az ismertebb nevű és tehetséges lelkipásztorok, tanárok és tanítók; kik közül aztán igen sokan munkálataikat az egyházkerületre felterjesztették. — Ezen munkálatok azon időből szép számmal őriztetnek az egyházkerület levéltárában, melyek között találjuk a boldogult „Utmutatás a Isten ismertetése és az ebből folyó kötelességeknek előadására“ című népszerű nyelven gyermekek számára készített tankönyvét továbbá latin nyelvtanát, melyek mind arról tanuskodnak hogy néhai Szücs Károly n.-lelkész a nevelés és tanítási téren kitünő hivatottsággal működhetett volna mint könyvirő is, ha e térre lép teljes erővel és odaadással.

Szerkesztő.

zotta. Így történt, hogy midőn a hazájába vissza térő ifju, a kecskeméti reform. főiskolába tanáru meghivatott: ő hálás köszönetének nyilvánítása mellett tért ki e megtisztelő bizalom elől, hogy a neki már előbb felajánlott segédlelkészi állomást, — a nagyemléketü Szoboszlai Pap István, debreczeni volt egyik predikátor oldala mellett — elfoglalhassa az 1832-ik évben. Itt azonban csak kevés ideig volt; mert már a következő év tavaszán a nagylétai reform. egyház kérte és nyerte őt meg predikátorul. Ez egyházközség lett állandó lakhelye; mert bár ezután több helyre kapott is kecségető meghívást: hiveinek ragaszkodása, s iránta tetteleg is kimutatott szeretete lekötve tarták őt. Itt élt és munkálkodott valódi lelkipásztori hűséggel, bölcsességgel és buzgósággal 48 éven keresztül, egyházközségének s általában a vidéknek kiváló szeretetétől környezve. S hogy mily tisztelt s szeretett volt, mutatja az, hogy midőn a kitünő egyházi szónokot az 1838-ik évben a mező-turi, — majd az 1844 ik évben a h.-bűszörményi ref. egyházak lelkipásztorul meghívták: hivei nem bocsáták őt, készebbek levén kedves lelkipásztoruk jövedelmét mindannyiszor emelni, csak hogy megtarthassák maguknak.

Kiváló képzettsége, tudománya, — az egyházi ügyek terén szerzett alapos ismeretei, — szakavatottsága, — fényes szónoki tehetsége s nagy népszerűsége, egymásután emelték őt az egyházi főbb hivatalokra: az ér- és berettyó melléki ref. egyházmegyének előbb tanácsbírói. — majd egyházi főjegyzői, és végre esperesti székébe. S a kik őt a kitüntetésben részesíték, nem is csalatkoztak várakozásukban; mert a boldogult valamint saját egyháza körében mint lelkipásztor, ugy egyházmegyéjében is, mint egyházi főhivatalnok, mindenkor szelidséggel, okos tapintattal s igazságszeretettel párosult bölcsességgel kormányozott. Gondoskodó figyelmét semmi nem kerülte el, ébersége a legapróbb részletekre kiterjedt, melyet még akkor sem tudott feladni midőn már ereje végkép hanyatlásnak indult. Ő valóban hív volt mind haláláig! Egyenes lelkü, őszinte nyíltszívü szerető jó barát azokkal szemben, kik azt tőle kiérdemelték, — szigorú pontosságot váró, — de a mellett szeliden fedező azok iránt, kik hivatalukban rest eljárást tanusítottak.

Az ötvenes évek elején egyháza anyagi javáért s egyik ős jogának megtartása mellett sokat kellett küzdenie. A nagylétai reform. egyháznak ugyanis régi időtől fogva, egyik legfőbb jövedelem forrását képezte azon dicséretes, — s mindenestre a valódi egyháziasságról s vallás iránti szeretetről szép taubizonyságot tevő — szokás, melyszerint az egyház tagjai, kik egyéb mezei gazdálkodás mellett nagymérvü dohánytermesztéssel is foglalkoztak, — az általuk termesztett dohányból évenként az egyház szükségeire önként adakoztak; s az így begyűlt dohány eladtván, évenként szép összeget képviselt. A dohány megszedése után pedig a megmaradt zöld kórót, — mely tudvalevőleg a juh és szarvasmarhának nem csak kitünő tápszer, hanem egyszerűs mind hasznos gyógyszer is; — a termelők az egyház javára átalengedték, mely aztán az egyház által legeltetés végett haszonbérbe kiadtván: ebből ismét szép jövedelmet kapott. Azonban az 1851-én mart. 1-én életbe léptetett dohány egyedárusági rendszer, az egyháznak eme régi jogát, s ezzel együtt főjövdelem forrását megsemmisítéssel fenyegette; a mennyiben az erre vonatkozó rendelet egyenesen megparancsolta, hogy a természetdóhány közvetlenül

és sértetlenül az erre egyedül illetékes dohánybevéltő hivataloknak adandó át, — a dohánykóró pedig tüstént a szedés után kitépendő volt. — A boldogultnak saját kezű feljegyzése, — az e tárgyban folytatott nagyszámu levelezése s kérvényezése tanuskodik azon páratlan buzgalomról s fáradhatatlan tevékenységről mit ez ügyben kifejtett, hogy amaz egyháza anyagi érdekét oly érzékenyen fenyegető csapást elhárítsa, s annak ember emlékezetet felülmuló régi szokás által szentesített jogát megvédje. Fáradozásainak lett is némi eredménye; mert bár az eddig gyakorlott dohánybeszedéstől eltiltatott is, de a dohánykórónak használhatása, s saját javára fordíthatása az egyháznak mindenkorra megengedtetett. Ime ez egy példa is igazolja az egyházáért élő s hiven buzgólkodó lelkipásztornak nemes törekvéseit. Ekként forgolódván serénységgel kitartó buzgálommal s valódi emberbaráti szeretettel, nem csoda, ha mindenek tetszését s szeretetét kiérdemelte.

A mily köztiszteletü volt hivatalos pályája: oly boldog volt családi élete is, előtte 4 évvel elhunyt kedves nejének Varga Eszter asszonynak boldogító társaságában; ki öneki 42 éven keresztül örömeiben s bánataiban egyaránt hű osztozó társa s valódi őrangyala volt. A kedves nőnek elhunyt mélyen megrendítette a már különben is hajlottkoru s gyakorta nehéz testi fájdalomtól meglepett férju kedélyét. A súlyos veszteség okozta bánat s a hajlott korrall együtt járó testi szenvedései, habár Istenben bizó lelkét nem csügesztették is, de megtörték testi erejét. Az 1880-ik év tavaszán kezdődik életének valódi gyászos korszaka; a midőn egy hirtelen jött kínos betegség végkép leverte, — a szó hatalmát kiragadá nyelvéből, — szellemének tüzet eloltá s mindenestől fogva élő-halottá tevő. Fájdalmas volt látni környezetének, mint küzdött visszanyerni különösen nyelvének erejét, s mily fájón hatott reá, hogy beszélő képessége megtagadta a szolgálatot, s hogy nem értik töredezett, szakadozott beszédét. Sokszor mondá bánatosan: „Semmi az ember ha nem birja többé a szónak hatalmát.“ Régi ismerőinek, barátainak látása mindannyiszor felvidítá bánatos szivét, s e látogatások, — mint maga sokszor mondá — valódi gyógyszernek valának beteg testének, lelkének. Az egykor erős test naponként hanyatlott alább-alább; mignem folyó évi szept. hó közepén végleg ágyba szegezte a kínos betegség, honnan többé nem is kelt fel. Éjjelenként erős lázak jöttek reá melyek gyorsan fogyaszták a különben is megtört életerőt. Az utolsó négy napon csendes álomba merülve látszólag nyugodt volt; szeliden közelgett felé ama kérlelhetetlen ellenség, melynek előharczói már rég előkészítették áldozatául. Szept. hó 29. napján délután $\frac{3}{4}$ -ed 3 órakor utólsót lobbant az életfáklya, — a nemes sziv megszűnt dobogni, — a fenkölt lélek itt hagyta megrongált porhüvelyét, melynek régóta már csak rabja volt.

S most keskeny sírgödörben alussza azt a hosszú álmot, melyről mindenkor erős hittel vallá, hogy abból egykor — „feltámadunk!“

Áldás és béke lengjen porai felett!

Különfélék.

Pályázati hirdetés. A tiszántuli ref. középiskolai tanár-egyesület a következő pályakérdést tüzi ki most már másodsor: „Ad-e a középiskola a gyakorlati életre annyi és

olyan ismeretet, hogy ez által fölöslegessé válnék a felső nép- vagy polgári iskola állítása azon városokban, a melyekben középiskola létezik? Jutalma Szatmár városa ajánlatából 200 frt. Csak egyesületi tagok pályázhatnak s a pályadíj csak absolut becsü műnek adatik ki. A pályaművek idegen kézzel tisztán leírva, bekötve s a szerző nevét rejtő jelíggel levéllel ellátva 1882. június 1-őig az elnökséghez küldendők.

A múlt évi pályázat alkalmával beküldött pályaművek jelíggel levelei elégettettek; a bírálókat a jövő számban, illetőleg az évkönyvben közölni fog. A művek az illető szerzők által az elnökségtől visszavehetők. Debreczen, 1881. október 20. Az állandó bizottság.

A m. turi ref. egyház a tiszántuli ref. középiskolai tanáregyesület ott tartott közgyűlése alkalmából a nevezett egyesület alapító tagjává lett. Annyival nagyobb elismerést érdemel a derék egyház ezen áldozatkészsége, mivel saját virágzó gymnasiumának fentartása és folyvást tovább fejlesztése is nagy mértékben igénybe veszi az egyház erejét.

„Révész Imre emléke“ **czim alatt** a püspöki hivatalhoz befolyt adományok: (folytatás)

Csöklei egyház 2 frt.

Szikszai József lelkész Szalacs 5 frt.

Özv. Kovács Józsefné Szalacs 5 frt.

Bihari egyház megyéből: Ember Károly 2 frt, a furtai ref. egyház 1 frt, Juhász József gondnok 50 kr, Juhász János, Szabó János, Kállai István, Török István, Juhász Miklós presbyterek 50—50 kr, Surányi Lajos ref. segédlelkész 1 frt, Szegő Lajos leánytanító 50 kr, Juhos Ferencz jegyző s presbyter 1 frt, Juhász Péter közgyám 50 kr, Veres József 50 kr, Hoffer Antal 20 kr, Hannó Lajos 1 frt, Pap Mihály 20 kr, Orbán Imre 20 kr, Veres Imre 20 kr, Juhász András 20 kr, Török Imre 20 kr, Kis József 2 kr, Erős Sándor 3 kr, Böj Sámuel 10 kr, Török János 2 kr, Vámos Sándor 4 kr, Herczeg István 4 kr, Török Sándor 2 frt, Juhász Ferencz 5 kr, Ö. Kállai János 10 kr, Varga István 2 kr, Máté Ferencz 4 kr, Juhász Márton 3 kr, Nemes Balázs 50 kr, **összeg 12 frt 71 kr.**

A sólti egyház megyéből: Baksay Sándor sólti esperes gyűjtése. — Soltra Alajos lelkész 2 frt, Bajó József lelkész 2 frt, majosházi egyház 1 frt, laczházai egyház 2 frt, K. Tóth Kálmán lelkész 1 frt, Tóth Gábor lelkész 1 frt, Eötvös Sándor lelkész 1 frt, tassi egyház 5 frt, Dömötör Bertalan lelkész 2 frt, Földváry József földbirtokos 1 frt, Bereczky Endre földb. 1 frt, Végh Antonia földb. 1 frt, Madarassy Krisztina földb. 1 frt, Szervith István földb. 1 frt, Lipcsey Mór földb. 1 frt, Végh György földb. 1 frt, Kollerné földb. 40 kr, Bernáth Györgyné földb. 1 frt, Szász János lelkész 1 frt, Fejes Dániel lelkész 1 frt, szalkszentmártoni egyház 1 frt, Dobos László lelkész 1 frt, Buzás Ferencz lelkész 1 frt, d. pataji egyház 5 frt, Torday István lelkész 1 frt, ordasi egyház 1 frt, kunszentmiklósi egyház 2 frt, Baksay Sándor lelkész 1 frt, Feleki József lelkész 50 kr, foktői egyház 50 kr, szentbenedeki egyház 20 kr, Ádám József 5 frt, Baky István 1 frt, **összeg 47 frt 60 kr.**

Tudomásul. Több oldalról intéztetvén kérdés hozzám az iránt, hogy az általam írott: „Magyar ref. vall. presbyterek

könyve“ és a „Vázlatok közönséges, ünnepi és alkalmi egyh. beszédekhez“ czimü munka kaphatók-e még nálam vagy másutt: van szerencsém köztudomásra hozni, hogy mindkét munkámnak azon példányait, melyek a megrendelőktől fennmaradtak, debreczeni könyvkereskedő ifj. Csáthy Károly urnak adtam bizományba, s így azok ő tőle, s általa minden könyvkereskedésből megszerezhetők. Az előbbinek ára 30 kr, az utóbbié 2 frt 50 kr. Teljes tisztelettel Nagy Lajos ref. lelkész.

Tartalom: A protestáns olvasó közönséghez szives tudomásul! — Egy régi vitás kérdés. — Az országos egyházi segélyalap tervezetéről. — Utóhangok a lelkészválasztási szabályok tárgyában. — Válasz α—ω. urnak a népiskola-tanítók zsinati kérvénye tárgyában. — Az ágostai evang. testvéregyház egyetemes közgyűlése Budapesten október 15—19. — Necrolog. — Különfélék. — Hirdetés.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉS.

Pályázat.

A püspökladányi ref. egyházban kántor-organista állomásra pályázat hirdettetik, következő fizetés mellett:

- 1) 100 frt.
- 2) 14 köböl buza az egyház magtárából.
- 3) 14 köböl árpa az egyház magtárából.
- 4) Alkalmos lakás, esetleg e helyett 50 frt.
- 5) Stóla 200 frt körül.

Kötelessége: Az isteni tiszteletet naponkint orgonával s énekléssel végezni. Az iskolákban a helyes éneklésre felügyelni. — A nagyobb fiiskolában tanterv szerint éneket tanítani, melyért illető tanító 15 frtot fizet.

A pályázat november 6-án fog megtartani. Pályázók azonban október hó 30-ra kelőleg felszerelt bizonyítványaikat alant írott-hoz küldjék be bérmentesen.

P.-Ladány 1881. október hó 5-én.

Kálmán Lajos, lelkész.

1—1